

KÜZDELEM ÉS JÁTÉK

Tantárgyunk a hagyományos tantárgyi rendszerben Dráma és táncnak nevezett tananyagokat és fejlesztési feladatokat foglalja össze.

A dráma- és tánctanítás célja az élményen keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése.

A dráma és tánc a közös, aktív tevékenységek élménye révén segíti elő a tanulók alkotó- és kapcsolatteremtő készségének kibontakozását, összpontosított, megtervezett munkára szoktatását, testi-térbeli biztonságának javulását, idő- és ritmusérzékének fejlődését. Hozzájárul mozgásuk harmóniájához és beszédük tisztaságához, szolgálja ön- és társismeretük gazdagodását, segíti őket az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítésben és az önkifejezésben. Különösen alkalmas a fogékonyság, a fantázia, a koncentráció, valamint a tolerancia és az együttműködés fejlesztésére. A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, a drámai és színházi kifejezések formai megértését szolgálják.

A sportiskolai kerettantervben átneveztük a tantárgyat, mert úgy véltük, hogy a tárgy elnevezésével határozottabban utalhatunk sajátos funkciójára egy sportiskolai tanulási-személyiségfejlesztési folyamatban. A fantázianév nem önkényes: hiszen a dráma a cselekvés, az akciók, a konfliktusok és a konfliktusok megoldásának, a katarzisanak a művészete, ezt „játsszák” az emberiség kezdetei óta a színpadon, a játéktéren, a dráma ebben rokon az erőpróbákat jelentő sportban. A konfliktustűrés, konfliktuskezelés, az erőpróbaon való helytállás, a sportszerű kommunikáció fontos személyiségjegyeinek fejlesztéséhez kíván tárgyunk hozzájárulni.

A majdani sportember számára különösen fontos, hogy a ritmus, a mozgás világában otthonosan érezze magát, hiszen megannyi sportfeladat teljesítését e képesség kellő fejlettsége megkönnyíti. Ugyanígy súlyt helyezünk arra, hogy a sporttal járó küzdelem élményét, a konfliktusokat az esztétikai élmények gazdagsága segítse hatékonyan, építő, kreatív módon feldolgozni.

A célok évenként azonosak, azonban a megvalósulás minősége, a megértés mélysége fokozatosan emelkedik.

A követelmények évente – néhány téma kiemelésével – szintén azonosak.

A tantárgy célja a közösség előtti szerepvállalás természetessé tétele, ösztönzése. Az emberi-társadalmi megfigyelőképesség fejlesztése. A tárgyi tudás növelése. A művészeti nevelés különböző területein a tanulók sikerélményhez juttatása. További fontos cél a figyelemfelhívás a műveltségi részterület elemeinek fontosságára és szépségére. A tárgy oktatása segítheti más műveltségi területek tanítását, lehetőséget ad ezekkel a tárgyakkal való együttműködéssel.

A tárgyat heti egy órára terveztük.

5–6. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Érzékelés, kifejezőképesség	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Fejlett fantázia és kreativitás. Örömteli részvétel a különböző készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatizálás játékaiban, az elemző beszélgetésekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A verbális és nonverbális kifejezőeszközök helyes és tudatos használatának fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> Kapcsolat a tárgyakkal: hogyan fogsz meg szerszámot (levelibékát, drága ékszert, piszkos rongyot, forró süteményt, robbanásveszélyesnek vélt tárgyat). Tárgyak megítélése, tárgyak szerepe: hogyan dobod el a fentieket? Tojástartó, ha üres, ha tele van, ha romlott tojástartól van kellemetlen szaga, ha törött tojás csorog belőle. Légy fullad a megkívánt ételbe. Vívás penge nélküli karddal (csak markolat), övhúzás elképzelt övvel. Puhasági próba – a fagyalt olvad, a gipsz megkötött, a talaj mocsaras.	<i>Testnevelés és sport:</i> motoros készségfejlesztés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> antikvitás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> irodalmi művek értelmezése.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> A doboz ismeretlen tartalma ketyeg. Az ajándék felismerése a csomag kibontásakor. Kitüntetés tudomásulvétele dobozának felnyitásakor. Mi lehet ez a pálca – játszd el (fakanál, karmesteri pálca, furulya stb.). Mi lehet ez az arasznyi átmérőjű karika – játszd el (gépkocsikormány, lábasfedő, hímzőkeret, glória stb.). Mi lehet ez a zsineg – játszd el (horgászszsinór, szabász centije, öv, kígyó stb.). Természetes (egészséges és kényszerűen megváltozott), szándékosan változtatott testtartás (szerepjáték, színlelt megjelenési kép, tudatosan szabálytalanná váló testhelyzet). Testrészek mozgatása, egyes testrészek függetlenített mozgatása, különböző testrészek mozgatásának párhuzamos vezénylése.	
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> Helyzetgyakorlat. Státuszszimbólumok: autó, divatos viselet, divatos tárgy státuszjelentősége.	
<i>Történetek feldolgozása:</i> Az ókori olimpia néhány versenyszámának megjelenítése.	
<i>Megismerő- és befogadóképesség:</i> Színházi előadás közös megtekintése és beszélgetés a látottakról.	
Kulcsfogalmak	Testtartás, státuszszimbólum, ókori olimpia.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Együttműködés, kapcsolati kultúra	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Fejlettebb együttműködési képesség a kapcsolatok létrehozásában és fenntartásában, az egymásra figyelés tekintetében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangsúly áthelyezése mozgásos improvizáció. A mozgásos improvizáció alkalmával a testi- térbeli biztonság javítása, az idő-és ritmusérzék fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> Mozgás-sablonok: érintés („ne érints”, segítő érintés, bizalmaskodó érintés, a zsebtolvaj). Távolságtartás tapasztalata/szabályai: bizalmas – személyes – társasági – nyilvános, állatok „menekülési” és támadó távolságtartása, „kínai bunyó” (nem érünk egymáshoz).		<i>Testnevelés és sport:</i> motoros készségfejlesztés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> Helyzetgyakorlatok: Ketten találkoznak: szerelmesek, munkatársak, egymásra utaltak, alvilágiak, orvosi segítség. Hármasban: szerepforgó (hármuk között, rotációs módszerrel, adott jelre szerepváltás). Többen: esemény (eredményhirdetés, avatás, koronázás, esküvő, konfliktushelyzet), hálózatos mozgás (ki-ki a maga szerepében egyszerre, pl. vásárban). Táncrögtönzés – ritmusgyakorlat: Kardozás, áldozati tánc, indián harci tánc, sámán-révülés, szalon-tánc, kontakt technika.		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> Esemény-fantázia: festmény, szoborcsoport az ábrázolt pillanat előtt/után.		
<i>Történetek feldolgozása:</i> Népek játéka: játékpárhuzamok, játékszabályok különbségeinek elemzése, játszás.		
<i>Megismerő- és befogadóképesség:</i> Szöveges rögtönzés: sportközvetítés, vendég érkezik a reptérre, történelmi esemény „közvetítése.”		
Kulcsfogalmak	Kooperáció, empátia, dramatikus tevékenység, játékszabály, sportközvetítés, riport.	

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Alkotótevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az alapvető drámai kifejezési formák ismerete. Jártasság a kezdő évek játékaiban természetes, rögtönző technikájának felhasználásában, némajátékban és szöveges játékokban. Kiteljesedett fantázia és kreativitás a közös játékok során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az improvizációs képességek fejlesztése. A különböző eszközök bevonása az improvizáció során. Az alapvető fogalmak megismerése, és a fogalomkészlet használatával a játékos tevékenységek több szempontú elemzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> Kísérő információk akaratlanul: beleegyezés szóval és bólintással,		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i>

csodálkozó indulatszó és hátrahőkölés. Tudatos információhalmozás: utasítás és dobantás, szomorú tekintet és a fej kézbe hajtása. Személyes külsőségek üzenete: sztárok kihívó viselete (ruha, hajviselet, smink, szemüveg), egyéni mozgása.	szövegfeldolgozás, szövegértés.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> Mozgáselemek, mozgásfolyamat játékkontaktussal: jellegzetes járás (a muszklis/karatés, a bohém, a katonás, a komédiás/jópofa, a hivalkodó, stb.), behatárolt térben egymással is kommunikálva közlekednek (bogaras természettudósok, sztárok és hódolók, feljebbvalók és közlegények).	
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> Rögtönzési segédeszközök. Rögtönzés hangkulisszára (effektek), felvett szövegre, jelmez-kellék „köré” épített történettel, relaxációs zenére.	
<i>Történetek feldolgozása:</i> Játékszabály-sértési eljárás eljátszása (helyzetgyakorlat).	
<i>Megismerő- és befogadóképeség:</i> Szakmai és reklámszöveg magyarázása. Nyelvrongáló idézetek feljegyzése a médiából.	
Kulcsfogalmak	Információ, mozgáselem, rögtönzés, effekt.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Befogadás, értelmezés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Több közös élménnyel, kulturális és művészeti ismerettel rendelkeznek a tanulók.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alkotó részvétel a különböző irodalmi vagy művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozásában. Az alkotó részvétel során az ön- és társismeret fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> A bizalom fejlesztését szolgáló gyakorlatok.		<i>Vizuális kultúra;</i> <i>magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> Színházi jelmez készítése különböző színű és alakú kendőkből.		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> Irodalmi hősök: ifjúsági/gyermekregények hőseinek találkozása (Pál utcai fiúk, Ágasvári csata...), küzdelmük értékelése.		
Történetek feldolgozása: Egy Móra-elbeszélés forgatókönyvének/rendezői példányának elkészítése.		
<i>Megismerő- és befogadóképeség:</i> Alapvető táncstílusok, táncstílusok és kísérőzenéjük azonosítása.		

Kulcsfogalmak	Bizalom, jelmez, regény, elbeszélés, forgatókönyv, tánc típus, táncstílus.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben ötödik évfolyamon különösen a Játék és Beszédművelés témában, hatodik évfolyamon a Mozgás és Rögtönzés témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.

7–8. évfolyam

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Érzékelés, kifejezőképesség	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A verbális és nonverbális kifejezőeszközök egyre tudatosabb használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgás és a tánc többoldalú megismerése és alkalmazása. Az aktív tevékenységek élménye révén a tanulók ritmusérzékének fejlesztése. A tárgykezeléshez kapcsolódó gyakorlatok során a kreativitás, a képzelőerő fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> Ruhadarabok „kezelése”, kalapemelés módjai. Sporteszközök, játékszerek természetes használata.		<i>Ének-zene:</i> különböző korok táncai.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> Különleges tárgyak: botforgatás – egyensúlyozás (kanász módra, mazsorett, ördögpalca, festő a létrán, artistamutatvány).		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> Történelmi és társastáncok mozgásanyagának megismerése.		
<i>Történetek feldolgozása:</i> A találkozás élményének erősítése dramatikus tevékenységekben, hitelenség.		
<i>Megismerő- és befogadóképeség:</i> A tánc és a mozgás szerepe az egyes történelmi korokban, társadalmi viszonyok között (szakirodalom felkutatása, érvelés, előadás).		
Kulcsfogalmak		
Történelmi és társastánc, dramatikus tevékenység.		

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Együttműködés, kapcsolati kultúra	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A mozgásos improvizációs gyakorlatok révén fejlettebb nonverbális kifejezőképesség.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „pantomimes” mozgás révén a kifejezőképesség, fantázia továbbfejlesztése. A kooperatív technikák megismerése révén az együttműködési képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> Két személy teljes és lokális mozgásának összehangolása. Saját test teljesítő- és tűrőképességének, a veszélyeztetés határának ismerete.		
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> Mozgásstílusok: pantomimes” mozgás (helyben illusztrált sétálás, futás, lépcsőn járás, kötélhúzás, zenész – pl. dobos – „rájátszása”, táncos mozgások, árnyjátékos, szertartások szerepmozgásai).		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> Kooperáció dramatikus tevékenységek során, konszenzus keresése és kialakításának technikái – egy választott mű elemzése.		
<i>Történetek feldolgozása:</i> Különböző problémák konszenzuson alapuló megoldásának előadása.		
<i>Megismerő- és befogadóképeség:</i> A közösen megtekintett előadás feldolgozása, elemzése különös tekintettel a kooperáció, a konszenzus, az empátia, az érzékenység fogalmakra.		
Kulcsfogalmak	Kooperáció, konszenzus, empátia, érzékenység, pantomim.	

Tematikai egység/fejlesztési cél	Alkotótevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Fejlett improvizációs képesség. Az alapvető fogalmak megfelelő használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élményen keresztül történő megértés során a kommunikáció, a kooperáció és a kreativitás fokozatos fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> Mozgásdinamika: tempóváltások üzenete, mozgásszünet, csoportos mozgás megszabott térben (öregedünk-fiatalodunk, fáradunk-felfrissülünk).		<i>Testnevelés és sport:</i> motoros készségfejlesztés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a dráma és a színház jellemzői.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> Improvizáció közösen választott téma, fogalom vagy egyéni érzés, élmény kifejezésére.		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> Alapvető színházi műfajok megkülönböztetése és felismerése. Színházi munkaterületek és technika megismerése.		
<i>Történetek feldolgozása:</i> Történetek, élmények feldolgozása különböző tánc- és mozgástechnikai elemek alkalmazásával.		
<i>Megismerő- és befogadóképeség:</i>		

Alakoskodó, illetve dramatikus szokások megismerése a farsang és a karnevál eseményein keresztül.	
Kulcsfogalmak	Mozgásdinamika, improvizáció, színházi műfajok, színházi munkaterület, színházi technika.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Befogadás, értelmezés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Több közös élménnyel, kulturális és művészeti ismerettel rendelkeznek a gyerekek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alkotó részvétel válnak a különböző irodalmi vagy művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozásában. Az alkotó részvétel révén az ön- és társismeret fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> Különböző tánc- és mozgástípusok páros és csoportos variációi.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> műelemzés, dráma és színház világa, szövegalkotás. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> antikvitás.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> Improvizációk összefűzése jelenetsorokká.		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> Drámairodalom, filmarchívum: színházi előadás vagy film megtekintése és beszélgetés a látottakról.		
<i>Történetek feldolgozása:</i> Ókori színház: drámai verseny és szertartásai. Hősök az ókori drámában.		
<i>Megismerő- és befogadóképesség:</i> Színházi üzem: stábértekezlet rögtönzése, színikritika írása.		
Kulcsfogalmak	Ókori dráma, stáb, színikritika.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók rendszeresen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. Különösen a Mozgás és Színjáték témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.